

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi M. G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn.
I ACa 1232/23

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 2 lipca 2025 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. I ACa 1232/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje M. G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sumę pieniężną w wysokości 6.000 złotych za okres od 30 maja 2014 r. do 2 lipca 2025 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku rozpoznania w sprawie I ACa 1232/23 wniosku Skarżącego z 4 czerwca 2024 r. w przedmiocie żądania o wystąpienie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku do Sądu Najwyższego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego w trybie 44¹ k.p.c. w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odpisu niniejszego postanowienia.**

4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz M. G. kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

5. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Tomasz Demendecki Adam Redzik Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

I.

I.1. Pismem datowanym na 13 stycznia 2025 r. M. G.(dalej także: Skarżący) działający przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt I ACa 1232/23 (wcześniej V ACa 782/15) prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do rozpoznania wniosku Skarżącego z 4 czerwca 2024 r. (pismo złożone w SA Gdańsk 07 czerwca 2024 r.) w przedmiocie żądania pozwanego o wystąpienie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku do Sądu Najwyższego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego w trybie art. 44¹ k.p.c. w terminie 1 miesiąca od rozpoznania skargi na przewlekłość
3. zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 20.000,00 złotych.

W uzasadnieniu skargi Skarżący wskazał, że w sprawie wystąpiła beczynność, która nie znajduje żadnego usprawiedliwienia.

I.2. Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w odpowiedzi na skargę z 3 kwietnia 2025 r. zgłosił udział w sprawie oraz wniósł o oddalenie skargi, ze względu na jej bezzasadność. Uzasadniając swoje stanowisko wyjaśnił, że Sędzia sprawozdawca od 2 września 2024 r. jest nieprzerwanie nieobecny w pracy z przyczyn usprawiedliwionych (w okresach od 2 września 2024 r. do 30 października 2024 r., od 25 listopada 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. i od 1 stycznia 2025 r. do 3 kwietnia 2025 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim, a w okresach od 8 lipca 2024 r. do 2 sierpnia 2024 r., od 31 października 2024 r.

do 22 listopada 2024 r. i od 7 lutego 2025 r. do 14 lutego 2025 r. na urlopie wypoczynkowym).

II.

II.1. 30 maja 2014 r. B. sp. z o.o. w likwidacji (dalej także: Powód) wniósł pozew przeciwko Skarżącemu o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną. Postępowanie w tej sprawie było prowadzone przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy pod sygn. I C 426/14.

II.2. 29 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał wyrok w sprawie I C 426/14.

II.3. Skarżący złożył apelację od powyższego wyroku zaskarżając go w całości. 7 sierpnia 2015 r. Powód złożył odpowiedź na apelację, a 22 września 2015 r. akta sprawy wraz z apelacją i odpowiedzią na apelację wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Sprawa została wpisana do repertorium V ACa 782/15 na podstawie zarządzenia z 22 września 2015 r.

29 stycznia 2016 r. do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wpłynął wniosek Powoda o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Wniosek ten został skierowany na posiedzenie niejawne zarządzeniem z 9 lutego 2016 r. 10 lutego 2016 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęła odpowiedź Skarżącego na wniosek Powoda.

Na podstawie zarządzenia z 25 lutego 2016 r. Powód został zobowiązany do przedłożenia odpisu wyroku wraz uzasadnieniem wydanym przez Sąd Najwyższy w sprawie I CSK 1083/14 – w terminie 14 dni. Pismo stanowiące odpowiedź na powyższe zobowiązanie wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 8 marca 2016 r.

15 marca 2016 r. i 24 marca 2016 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęły pismo Skarżącego zawierające wnioski formalne (dowodowe).

5 kwietnia 2016 r. Powód złożył wniosek o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c.

Postanowieniami z 19 maja 2016 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił wnioski powoda o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c.

Zarządzeniem z 6 czerwca 2016 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 7 lipca 2016 r. o czym zawiadomiono pełnomocników stron postępowania.

4 lipca 2016 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynął wniosek Skarżącego o zawieszenie postępowania w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt. 4 k.p.c. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia spraw prowadzonych przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy pod sygn. I C 580/15, I C 65/15 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie pod sygn. VI ACa 1309/15 i VI ACa 1308/15.

Postanowieniem z 7 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zawiesił postępowanie apelacyjne na podstawie art. 177 § 1 pkt k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia postępowań w sprawach: ze skarg o wznowienie postępowania w prawomocnie zakończonych sprawach Sądu Apelacyjnego w Warszawie o sygn. VI ACa 1309/15 i VI ACa 1308/15 oraz Sądu Okręgowego w Bydgoszczy sygn. I C 580/15 i I C 65/15.

17 stycznia 2017 r. ustalono, że postępowanie w sprawie VI ACa 444/16 nie uległo zakończeniu. 7 kwietnia 2017 r. ustalono m.in., że sprawy VI ACa 1309/15 i VI ACa 1308/15 zostały połączone do wspólnego rozpoznania pod sygn. VI ACa 444/16. 12 lipca 2017 r. ustalono, że postępowanie w sprawie VI ACa 444/16 zostało prawomocnie zakończone w dniu 5 maja 2017 r. Jednocześnie ustalono jednak, że postępowania prowadzone przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy (I C 580/15, I C 65/15) nadal są w toku. Podobne ustalenia poczyniono 18 września 2017 r. i 6 grudnia 2017 r.

4 września 2018 r. Powód wniósł o podjęcie zawieszonego postępowania. Skarżący odpowiedział na powyższy wniosek pismem z 9 kwietnia 2018 r. wnosząc o jego oddalenie.

10 kwietnia 2018 r. zarządzono zwrócenie się do Prokuratury Regionalnej w Gdańsku o zwrot akt sprawy V ACa 782/15, które to zostały wypożyczone na podstawie zarządzenia z 14 marca 2018 r. Akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 16 kwietnia 2018 r.

Postanowieniem z 11 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił wniosek Powoda o podjęcie postępowania.

II.4. 19 czerwca 2018 r. Powód złożył skargę na przewlekłość postępowania w sprawie V ACa 782/15. Postanowieniem z 13 grudnia 2018 r., sygn. I NSP 45/18 Sąd Najwyższy oddalił ww. skargę. Po rozpoznaniu skargi akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 15 stycznia 2019 r. 21 stycznia 2019 r. zarządzono doręczenie ww. postanowienia pełnomocnikom stron oraz przedłożenie akt sędziemu referentowi celem podjęcia decyzji co do dalszego biegu sprawy.

II.5. Na podstawie zarządzeń sędziego referenta, w okresie od 28 stycznia do 24 sierpnia 2021 r. wielokrotnie zwracano się do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy o podanie informacji na temat stanu spraw o sygn. I C 65/15 i I C 580/15. Każdorazowo ustalano, że postępowania te nie zostały prawomocnie zakończone.

II.6. 4 stycznia 2022 r. Powód wniósł o podjęcie zawieszonego postępowania w sprawie. 13 grudnia 2022 r. Skarżący wniósł o oddalenie powyższego wniosku.

II.7. Postanowieniem z 28 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku podjął zawieszone postępowanie. Tego samego dnia wydano zarządzenie m.in. w przedmiocie: rozpoznania sprawy w składzie jednego sędziego (na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych), wyznaczeniu terminu rozprawy na 2 marca 2022 r.

1 lutego 2022 r. Skarżący wniósł o odwołanie terminu rozprawy wyznaczonego na 2 marca 2022 r. Termin rozprawy został zniesiony na podstawie zarządzenia z 2 lutego 2022 r. Jednocześnie ustalono nowy termin rozprawy na 23 marca 2022 r.

II.8. 16 marca 2022 r. Skarżący złożył wnioski formalne, w tym o odrzucenie pozwu ewentualnie o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 72 k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c. tj. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy pod sygn. I C 65/15.

II.9. 18 marca 2022 r. Skarżący złożył wniosek o wyłączenie sędziego referenta (SSA H. R.) od rozpoznania sprawy V ACa 782/15.

21 marca 2022 r., z uwagi na wniosek o wyłączenie sędziego, zniesiono termin rozprawy wyznaczony na 21 marca 2022 r.

II.10. 22 marca 2022 r. sędzia referent, którego dotyczył wniosek o wyłączenie złożył wyjaśnienia w trybie art. 52 § 2 k.p.c. Tego samego dnia wydano zarządzenie w przedmiocie przedłożenia akt sprawy Przewodniczącemu Wydziału celem skierowania sprawy wywołanej wnioskiem o wyłączenie sędziego do systemu SLPS. Na zarządzenie z 23 marca 2022 r. sprawa została skierowana do losowania na żądanie. Tego samego dnia sporządzono raport z losowania na żądanie dla sprawy V ACa 728/15.

II.11. Postanowieniem z 1 kwietnia 2022 r. oddalono wniosek o wyłączenie sędziego referenta (SSA H. R.) od orzekania w sprawie. Pismem, które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 27 kwietnia 2022 r. Skarżący wniósł o sporządzenie pisemnego uzasadnienia do ww. postanowienia. Odpis postanowienia z 1 kwietnia 2022 r. wraz z uzasadnieniem został doręczony Skarżącemu na zarządzenie z 9 maja 2022 r.

Pismem, które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 13 czerwca 2022 r. Skarżący złożył zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 1 kwietnia 2022 r. Na zarządzenie z 27 czerwca 2022 r. Skarżący został wezwany do uzupełnienia braków formalnych zażalenia.

Na podstawie zarządzenia z 4 lipca 2022 r. zażalenie zostało zarejestrowane w repertorium ACz 184/22 pod nr 184/22 i skierowane do SLPS celem wylosowania składu sądu.

5 lipca 2022 r. sporządzono raport z losowego przydziału sprawy V ACzp 184/22.

1 września 2022 r. Powód wniósł o oddalenie wniosku Skarżącego o zawieszenie postępowania oraz pilne wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Na podstawie zarządzenia z 8 września 2022 r. Powód został poinformowany, że wniosek o pilne wyznaczenie terminu rozprawy zostanie rozpoznany niezwłocznie po zakończeniu postępowania zażaleniowego.

II.12. Postanowieniem 17 listopada 2022 r., sygn. V ACzp 184/22 Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił zażalenie Skarżącego.

II.13. 2 lutego 2023 r. wydano zarządzenie w przedmiocie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej na 22 marca 2023 r. oraz wyrażenia zgody na przeprowadzenie rozpraw zdalnej w przypadku złożenia takiego wniosku. Ponadto zarządzono zwrócenie się do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy o nadesłanie w terminie 10 dni odpisu wyroku z 9 sierpnia 2022 r. wydanego w sprawie I C 65/15.

II.14. Postanowieniem z 2 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny odmówił odrzucenia pozwu i oddalił wniosek o zawieszenie postępowania.

II.15. 22 lutego 2022 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęła wiadomość e-mail wskazująca na to, że od wyroku wydanego w sprawie I C 65/15 wniesiono apelację, a postępowanie apelacyjne toczy się pod sygn. I ACa 1925/22.

II.16. 6 marca 2023 r. wydano zarządzenie w przedmiocie zniesienia terminu rozprawy apelacyjnej wyznaczonej na 22 marca 2023 r. z uwagi na planowany zabieg operacyjny sędziego referenta. Jednocześnie zwrócono się do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku I Wydział Cywilny o wypożyczenie akt sprawy I C 65/15 celem sporządzenia kopii wyroku z 9 sierpnia 2022 r., sygn. I C 65/19 wraz z uzasadnieniem i dołączenia ich do akt sprawy V ACa 782/15.

II.17. 6 marca 2023 r. sędzia referent (SSA H.R.), na podstawie art. 49 k.p.c. zażądała wyłączenia od orzekania w sprawie.

Pismem które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 30 marca 2023 r. Skarżący wniósł o odrzucenie pozwu i uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego z 2 lutego 2023 r. w zakresie pkt. 1;

Postanowieniem z 4 kwietnia 2023 r., V ACa 782/15 Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyłączył sędziego referenta (SSA H. R.) od rozpoznania sprawy.

II.18. Sprawa została skierowana do SLPS i wpisana do repertorium V LACa 1386/23 na zarządzenia z 7 kwietnia 2023 r. Tego samego dnia sporządzono raport z losowego przydziału sprawy V LACa 1386/23.

21 kwietnia 2023 r. nowo wylosowany sędzia referent (SSA W. Ł.) wniósł o wyłączenie go od rozpoznania sprawy. Tego samego dnia sprawę wywołaną ww. wnioskiem skierowano do losowania na żądanie. 24 kwietnia 2023 r. sporządzono raport z losowego przydziału dla sprawy.

Postanowieniem z 28 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyłączył od rozpoznania sprawy sędziego referenta (SSA W. Ł.).

II.19. Sprawa została skierowana do losowania z udziałem sędziów V i I Wydziału cywilnego 17 maja 2023 r.

24 maja 2023 r. sporządzono raport z losowego przydziału w sprawie V LACa 1386/23 sędziego referenta.

26 maja 2023 r. sprawa V ACa 782/15 została zarejestrowana w repertorium I ACa 1232/23.

26 czerwca 2023 r. nowo wylosowany sędzia referent (SSA K. S.) złożył żądanie wyłączenia go od rozpoznania sprawy.

29 czerwca 2023 r. sprawa została skierowana do systemu SLPS celem wylosowania składu sądu do rozpoznania sprawy wywołanej wnioskiem sędziego o wyłączenie od rozpoznania sprawy. Tego samego dnia sporządzono raport z losowania na żądanie dla sprawy V LACa 1386/23.

Postanowieniem z 10 lipca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyłączył od rozpoznania sprawy sędziego referenta (SSA K. S.).

II.20. Sprawa została skierowana do systemu SLPS I i V Wydziału cywilnego celem wylosowania sędziego referenta 11 lipca 2023 r.

2 lipca 2023 r. sporządzono raport z losowego przydziału w sprawie V LACa 1386/23 sędziego referenta.

18 sierpnia 2023 r. nowo wylosowany sędzia referent (SSA P. B.) złożył żądanie wyłączenia go od rozpoznania sprawy.

Na podstawie zarządzenia z 21 sierpnia 2023 r. sprawa została wprowadzona sprawa została skierowana do systemu SLPS celem wylosowania składu sądu do rozpoznania sprawy wywołanej wnioskiem sędziego o wyłączenie od rozpoznania sprawy. 29 sierpnia 2023 r. sporządzono raport z losowania na żądanie dla sprawy V LACa 1386/23.

Postanowieniem z 29 sierpnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyłączył od rozpoznania sprawy sędziego referenta (SSA P. B.). Tego samego dnia sporządzono raport z losowego przydziału sprawy.

II.21. 1 września 2023 r. zarządzono przedłożenie akt sprawy sędziemu referentowi celem wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej.

II.22. Pismem z 7 czerwca 2024 r. Skarżący wniósł o zwrócenie się do Sądu Najwyższego o wyznaczenie innego równorzędnego sądu z sądem występującym, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

II.23. 3 lipca 2024 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynął wniosek Powoda o jak najszybsze wyznaczenie terminu rozprawy.

II.24. 4 października 2024 r. Skarżący zwrócił się o jak najszybsze rozpoznanie wniosku z 7 czerwca 2024 r.

II.25. 14 listopada 2024 r. wydano zarządzenie w przedmiocie przedłożenia sędziemu referentowi wniosku Skarżącego, niezwłocznie po powrocie sędziego z urlopu wypoczynkowego.

II.26. 16 stycznia 2025 r. Skarżący wniósł o wyłączenie sędziego referenta (SSA M. M.) od rozpoznania sprawy.

II.27. 28 stycznia 2025 r. wydano zarządzenie w przedmiocie wylosowania sędziego referenta do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego referenta.

Na podstawie zarządzenia z 29 stycznia 2025 r. sprawa w przedmiocie tego wniosku została skierowana do SLPS za numerem VLACo 25/25. Tego samego dnia sporządzono raport z losowania przydziału sprawy V LACo 25/25 sędziemu referentowi. Zarządzeniem Przewodniczącej V Wydziału Cywilnego z 9 maja 2025 r. sprawa w tym przedmiocie została zarejestrowana w repertorium ACo 52/25.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

III.1. Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1725, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość

i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie określono, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodjęciu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub jego braku. Trzeba jednak zaznaczyć, że ocena tego, czy w danym postępowaniu doszło do przewlekłości postępowania może być oceniane w sposób mechaniczny poprzez ograniczenie się wyłącznie do upływu czasu i subiektywnych odczuć Skarżącego. Standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany, co oznacza konieczność uwzględnienia konkretnych realiów sprawy i jej kontekstu sytuacyjnego (np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 28 września 2021 r., I NSP 145/21; 14 września 2022 r., I NSP 251/22). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się więc, że przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy postępowanie prowadzone jest rozwlekle

i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. Wskazuje się przy tym, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20; 25 maja 2023 r., I NSP 82/23

III.2. Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania prowadzi do wniosku, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 22 września 2015 r. Postępowanie przed sądem II instancji toczy się zatem niemal 10 lat. Uwzględniając czas trwania postępowania przed sądem I instancji należy stwierdzić, że postępowanie w sprawie trwa już ponad 11 lat, co znacznie przekracza standard przyjęty w przywołanym wyżej orzecznictwie.

Jak jednak wskazano w pkt. III.1, sam fakt, że postępowanie toczyło się przez wskazany wyżej okres nie jest wystarczający do stwierdzenia przewlekłości tego postępowania. Przede wszystkim należało uwzględnić, że sprawa rozstrzygana w postępowaniu I ACa 1232/23 powiązana jest z wieloma innymi postępowaniami toczącymi się między stronami. W efekcie postępowanie w sprawie I ACa 1232/23 (poprzednio V ACa 782/15) przez ponad 5 lat i 6 miesięcy (tj. od 7 lipca 2016 r. do 28 stycznia 2022 r.) było zawieszone z przyczyn prejudycjalnych. W tym czasie Sąd Apelacyjny wielokrotnie podejmował czynności nakierowane na ustalenie stanu postępowań, których wynik miał znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie I ACa 1232/23. Do czasu zakończenia tych postępowań Sąd Apelacyjny nie był jednak władny do podejmowania działań nakierowanych wprost na merytoryczne rozpoznanie sprawy I ACa 1232/23, co wynika z brzmienia art. 179 § 3 k.p.c. Powyższe w sposób oczywisty i usprawiedliwiony skutkowało wydłużeniem łącznego czasu trwania postępowania objętego skargą.

Analizując przebieg całego postępowania Sąd Najwyższy zauważył również, że rozprawa apelacyjna została wyznaczona już zarządzeniem z 6 czerwca 2016 r.,

a zatem po 8 miesiącach od dnia wpływu akt do Sądu Apelacyjnego. Do czasu wniesienia rozpatrywanej skargi Sąd Apelacyjny wyznaczył łącznie 4 terminu rozprawy, przy czym w żadnym z tych terminów rozprawa się nie odbyła i tylko raz przyczyny takiego stanu rzeczy leżały po stronie sądu (planowany zabieg operacyjny sędziego referenta). W pozostałych wypadkach rozprawa w planowanych terminach nie dochodziła do skutku ze względu na aktywność stron (w szczególności Skarżącego) i składane przez nich wnioski formalne.

Przebieg postępowania w sprawie uległ również wydłużeniu ze względu na rozstrzygnięcia uwzględniające żądania kolejnych sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy I ACa 1232/23 o wyłączenie ich od orzekania w tejże sprawie. W konsekwencji od 4 kwietnia 2023 r. kolejne czynności w sprawie nakierowane były jedynie na rozpoznawanie kolejnych żądań o wyłączenie oraz losowanie w miejsce wyłączonych sędziów innego składu sądu, co było w pełni uzasadnione wymogami procedury cywilnej.

Powyższe wskazuje, że Sąd Apelacyjny do pewnego momentu podejmował kolejne czynności w sprawie bez zbędnej zwłoki, zaś wydłużony czas trwania postępowania wynikał z okoliczności niezależnych od sądu. Sytuacja ta uległa jednak zmianie po 29 sierpnia 2023 r. Od tego czasu do kolejnej aktywności sądu (tj. podjęcia czynności nakierowanych na rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego referenta, co miało miejsce 28 stycznia 2025 r., czyli przez ponad rok i cztery roku) sąd nie podejmował żadnych czynności w sprawie, mimo, że strony postępowania kilkakrotnie zwracały się o przyspieszenie rozpoznania sprawy i składanych przez nich wniosków. Sąd Najwyższy miał na względzie, że na okres ten przypadała zasadniczo 6-cio miesięczna nieobecność sędziego referenta (wynikająca z urlopów wypoczynkowych oraz zwolnień lekarskich), jednak nawet ta okoliczność nie uzasadnia tak długiej bezczynności w sprawie, w szczególności, jeśli wziąć pod uwagę, że postępowanie w sprawie trwa przeszło dekadę. Fakt ten powinien stanowić impuls do wzmożenia wysiłków celem zakończenia postępowania, a przynajmniej sprawnego rozpoznania wniosków składanych przez strony – przede wszystkim wniosku złożonego przez Skarżącego w trybie art. 44¹ k.p.c.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania.

III.3. Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2 000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swoistą rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a oprócz tego ma charakter sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się wniesieniem przez Powoda pozwu 30 maja 2014 r., a zatem łączny czas postępowania liczony do dnia rozpoznania niniejszej skargi wynosi ponad 11 lat. Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy uznał, że adekwatna jest 6 000 zł za okres od 30 maja 2014 r. do 2 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy oddalił dalej idące żądanie skargi w tym zakresie jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw (zob. art. 12 ust. 1 u.s.p.p.).

III.4. Zgodnie z art. 12 ust. 2 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście

zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Na tej podstawie Sąd Najwyższy postanowił zalecić Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku podjęcie czynności zmierzających do rozpoznania wniosku Skarżącego z 4 czerwca 2024 r. w przedmiocie żądania Skarżącego o wystąpienie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku do Sądu Najwyższego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego w trybie 44¹ k.p.c. w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odpisu niniejszego postanowienia.

III.5. Na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p. należało zwrócić opłatę od skargi.

III.6. Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Tomasz Demendecki Adam Redzik Tomasz Przesławski

Sk

[a.ł]